

AVERSS UN REVERSS

LATVIJAS BANKAS BIĻETENS • 2005. GADS NR. 2

ŠAJĀ NUMURĀ

LATVIJAS DARBĪBA STARPTAUTISKAJĀ VALŪTAS FONDĀ JURIS KRAVALIS

Cik liela ir SVF dalībvalstu saime? Ko Latvijai dod dalība tajā? Kādā veidā valsts tiek pārstāvēta fondā? Kādas aktualitātes sagaida Latviju šajā darbībā? Uz šiem jautājumiem atbildi sniedz ievadmateriāls.

SADARBĪBA CEĻĀ UZ EIROPAS SAVIENĪBU INGUNA KUPČA

Latvijas valsts sadarbību ar Valūtas fondu no 1992. gada var sadalīt trīs posmos, virsuzdevumi katrā no tiem pakārtojās attiecīgajam attīstības līmenim. Kopš 2003. gada Latvija sadarbojas tikai uzraudzības ietvaros, SVF statūtu IV panta konsultāciju formā.

LATVIJAS DALĪBA ZIEMEĻVALSTU UN BALTIJAS VALSTU GRUPĀ INGUNA KUPČA, DAINIS GAŠPUITIS

Gada laikā SVF tiek apspriesti un pieņemti lēmumi gandrīz 300 dažādos jautājumos. Lai gūtu iespēju ietekmēt procesus, mazākās dalībvalstis ir apvienojušās grupās. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā ietilpst astoņas Skandināvijas un Baltijas valstis.

EKONOMISKĀ DIPLOMĀTIJA VAI – KĀ PASAULI REDZ NO SVF BIROJA INTERVIJA

JEĻENA ZUBKOVA jau divus gadus pārstāv Latviju Valūtas fondā. "Neesmu saskaitījusi, bet aptuveni ar kādām 50 valstīm pa šo laiku esmu strādājusi. Darbs ir ļoti intensīvs, bet gūtā pieredze – unikāla," saka Ziemeļvalstu un Baltijas valstu izpilddirektora padomniece J. Zubkova.

LATVIJAS BANKAS PADOMĒ UN VALDĒ

* Plašāku informatīvo materiālu klāstu par SVF lasiet Latvijas Bankas mājas lapā www.bank.lv

ILMĀRS RIMŠĒVIČS
*Latvijas Bankas
prezidents*

SVF – IESPĒJA REDZĒT TĀLĀK UN SKAIDRĀK

Starptautiskais Valūtas fonds pēc neatkarības atgūšanas Latvijai sniedza atbalstu gan likumdošanas izveidē, gan reālās saimniekošanas praktiskās neatkarības iedibināšanā. Šobrīd, kad Latvija Valūtas fondā darbojas kā līdzvērtīgs partneris, tā ir iespēja izstrādāt globālāku skatu uz makroekonomikas tendencēm un finanšu procesiem, piedalīties nozīmīgu pasaules ekonomiku ietekmējošu lēmumu pieņemšanā.

SVF ir liels un ļoti sarežģīts mehānisms, un līdzdalība tajā prasa ne tikai ekonomista prasmes, bet arī diplomāta toleranci, būdama laba starptautiskās ekonomikas praktiskās integrācijas laboratorija. Šī pieredze dod dalībvalstīm iespēju pašu tautsaimniecību vērtēt no globālā skata punkta un līdz ar to attīstīties mērķtiecīgāk.

LATVIJAS DARBĪBA STARPTAUTISKAJĀ VALŪTAS FONDĀ

JURIS KRAVALIS
Ārējo sakaru pārvaldes
vadītājs

Lēmumu par Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) dibināšanu pieņēma starpvalstu konferencē 1944. gadā Bretonvudā, ASV. Fonda darbības mērķi ir veicināt starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodrošināt īslaicīgu finansiālu palīdzību, ja kādai dalībvalstij radusies nepieciešamība risināt ar maksājumu bilanci saistītas problēmas.

Pirms četrpadsmit gadiem, atgūstot neatkarību, Latvijai bija nepieciešama palīdzība, lai radītu likumdošanu, attiecīgos instrumentus un praksi pārejai uz tirgus ekonomiku. Starptautiskais Valūtas fonds viens no pirmajiem sāka tādu sniegt. Rīgā tika atvērta pārstāvniecība, un fonds kļuva par būtisku padomnieku, palīdzot Latvijai atgriezties starptautiskajā aprītē. Vairāku gadu gaitā SVF Latvijai nodrošināja tehnisko palīdzību valsts izdevumu politikas un to vadības jomā, nodokļu un muitas politikā un to vadībā, komercbanku uzraudzībā, monetārās politikas un centrālās bankas darbības organizēšanas jomā, kā arī valsts maksājumu bilances un statistikas jautājumos. Latvija izmantoja SVF aizdevumus.

Latvijā veiktās ekonomiskās reformas tika novērtētas kā ļoti veiksmīgas, tāpēc 2003. gadā Latvija un SVF pārgāja uz tādām pašām attiecībām kā valstis ar stabilu ekonomiku. Ik gadus ar Valūtas fondu notiek, tā sauktās IV panta konsultācijas par stāvokli ekonomikā. Kvalitatīvi jauns ir tas, ka tagad attiecībās ar SVF Latvijai vairs nav nepieciešams uzņemties konkrētas saistības, kā tiks īstenotas ekonomiskās reformas. Ekonomikas izaugsme ir jānodrošina pašiem. 2004. gadā Latvija atmaksāja pēdējos fonda aizņēmumus un gada beigās SVF pārstāvniecība tika slēgta.

Cik liela ir SVF dalībvalstu saime?

Var teikt, ka pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā SVF kļuva patiešām globāla institūcija. 1992. gadā tam pievienojās arī tās valstis, kas izveidojās pēc PSRS sabrukuma. Līdz tam šajā organizācijā bija iestājušās tikai atsevišķas uz sociālistisko saimniekošanas sistēmu orientētas valstis, kā, piemēram, Ungārija un Rumānija. Interesanti, ka arī Šveice tikai 1992. gadā iestājās SVF. Tās "atturības" iemesls gan bija Šveices pilsoņu pretestība vispār valsts līdzdalībai starptautiskajās organizācijās. Patlaban SVF aptver 184 dalībvalstis. Fonda biedri nav, piemēram, Eiropas pundurvalstiņas, kuras neīsteno savu monetāro politiku, vai Kuba un Ziemeļkoreja, kas atturas no iesaistīšanās starptautiskajā sadarbībā.

Ko Latvijai dod dalība SVF?

Kopumā dalība SVF nozīmē gan to, ka Latvija ir daļa no starptautiskās finanšu sistēmas, gan arī dod iespēju mūsu valstij veidot un ietekmēt SVF notiekošos procesus. Jāatzīmē, ka fondā līdzdarbojas lielākā daļa pasaules valstu, ieskaitot industriāli attīstītās valstis, kas uzskata šo dalību par nepieciešamu un lietderīgu. Katra

Latvijas delegācijas pārstāvji pavasara sanāksmes laikā Vašingtonā. Inta Vasaraudze (no kreisās), Finanšu ministrijas valsts sekretāres vietniece, Ilmārs Rimšēvičs, LB prezidents, Jeļena Zubkova, ZBVB padomniece, Valentīna Andrējeva, Finanšu ministrijas valsts sekretāre un Helmūts Ancāns, LB Monetārās politikas pārvaldes vadītājs.

SVF dalībvalsts var saņemt finansiālu atbalstu maksājumu bilances grūtību gadījumos, nepieciešamo tehnisko palīdzību un līdzvērtīgi piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas skar visu pasaules finanšu sistēmu. Latvijai ir iespēja iesaistīties ikgadējās konsultācijās par ekonomikas attīstības procesiem pasaulē, kā arī ik gadus saņemt neatkarīgu un objektīvu Latvijas ekonomiskās situācijas novērtējumu, ko ņem vērā gan investori, gan arī citas organizācijas, piemēram, starptautiskās kredītreitingu aģentūras un Eiropas Komisija. Rūpējoties par starptautiskās finanšu sistēmas stabilitāti un attīstību, SVF darbinieki un dalībvalstu pārstāvji SVF birojā Vašingtonā, saziņā ar centrālo banku, finanšu ministriju un citu valsts institūciju darbiniekiem, veido starptautisko uzraudzības sistēmu, izstrādā ekonomisko krīžu un to seku novēršanas un atrisināšanas instrumentus. Viens no fonda uzdevumiem ir palīdzēt valstīm ar zemu ienākuma līmeni veikt ekonomiskās reformas, iegūt šīm reformām nepieciešamos līdzekļus.

SVF dalībnieki ir valstis, nevis to savienības, tāpēc iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) nav mainījusi Latvijas tiesības un pienākumus līdzdarboties šajā organizācijā. Papildus Latvijai ir saistoša arī SVF lietu koordinācija ES līmenī, jo, nenoliedzami, lielāku ietekmi var panākt ar saskaņotu viedokli. Fonda darbības plašākie jautājumi tiek izskatīti ES Ministru padomes Ekonomikas un finanšu lietās komitejās. Savukārt, Eiropas Centrālajā bankā regulāri notiek visu centrālo banku vadības sanāksmes, lai formulētu SVF darbībai aktuālos jautājumus centrālo banku skatījumā.

Kādā veidā valsts tiek pārstāvēta SVF?

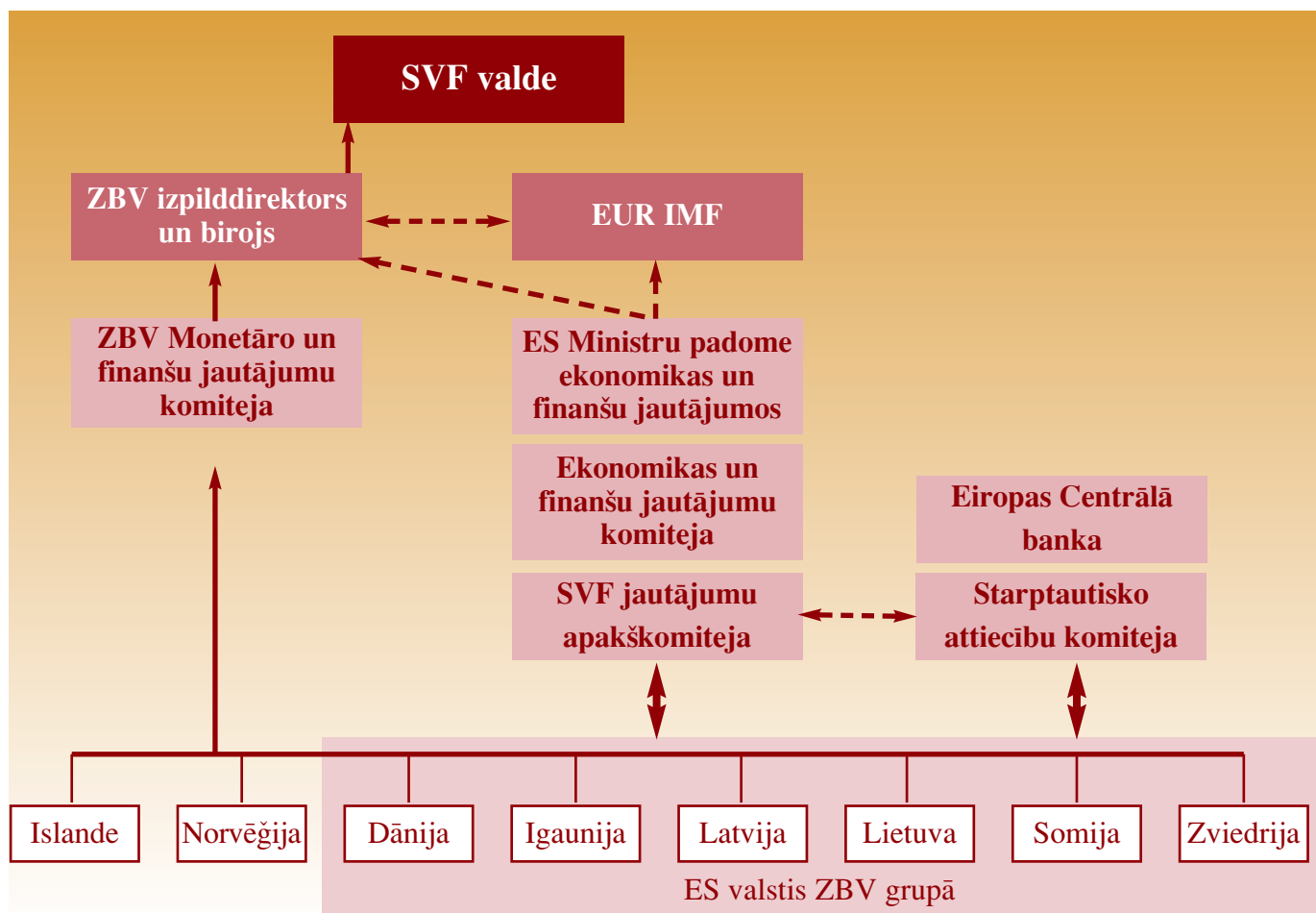
Kopš 2003. gada marta Latvijas pilnvarnieks Starptautiskajā Valūtas fondā ir Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs, pilnvarnieka vietniece ir Finanšu ministrijas valsts sekretāre Valentīna

Starptautiskā Valūtas fonda galvenā ēka Vašingtonā, ASV.

Andrējeva. Pilnvarnieka uzdevums ir pārstāvēt Latvijas intereses, kā arī piedalīties SVF un Pasaules Bankas rīkotajā gada sanāksmē. Tās apmeklējumam tiek veidota Latvijas Republikas delegācija, ko vada valsts pilnvarnieks SVF.

Līdz ar valsts pilnvarnieka funkciju deleģēšanu Latvijas Bankas prezidentam, Latvijai svarīgo viedokļu paušana un ikdienas praktisko jautājumu risināšana ir piekritoša Latvijas Bankai, kur to veic Ārējo sakaru pārvalde. Darbam Vašingtonā, ASV, Ziemeļu un Baltijas valstu izpilddirektora birojā Latvijas Banka deleģējusi arī pārstāvi, kurš ikdienā īsteno Latvijas un pārējo grupas valstu intereses. Papildus darbam birojā Vašingtonā pastāv stingri noteikts starpvalstu koordinācijas un lēmumu pieņemšanas mehānisms Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā. Lēmēj institūcija ir Ziemeļu un

Baltijas valstu monetāro un finanšu jautājumu komiteja, ko veido pārstāvji no katras valsts centrālās bankas un finanšu ministrijas. Šo institūciju speciālisti ikdienā cieši sadarbojas.

Kādas aktualitātes sagaida Latviju šajā darbībā?

SVF pamatdarbības jomas – valstu ekonomikas un finanšu sfēras uzraudzības sistēmas veidošana, ekonomisko krīžu novēršanas un atrisināšanas instrumentu pilnveide, palīdzība nabadzīgajām valstīm – būs aktuālas arī turpmāk. Tomēr, mainoties videi un pasaules ekonomikai, mainās arī Valūtas fonds. Tiks meklētas jaunas, efektīvākas ekonomisko krīžu novēršanas un atrisināšanas metodes. Viena no iespējamām izmaiņām – varētu tikt pārskatīts pārstāvniecības princips Valūtas fondā. Tas varētu skart arī Latviju, jo pastāv iespēja, ka pārskatāmā nākotnē varētu notikt pāreja uz vienotu ES valstu pārstāvniecību. Ja notiks ES ietekmes palielināšanās SVF, tad varētu tikt pārskatīts arī Ziemeļvalstu un Baltijas valstu koordinēšanas princips par labu ES koordinācijas shēmai.

Latvijai, kas nostiprinās gan demokrātiski, gan ekonomiski, nākotnē aizvien aktuālākai būtu jāklūst nepieciešamībai saskatīt ne tikai savas vajadzības, bet saprast, ar kādām problēmām saskaras cilvēki citās valstīs. Dalība Eiropas Savienībā Latvijai uzliek pienākumu kļūt par donorvalsti, jo, sasniedzot zināmu attīstības un pārticības līmeni, ir jāsniedz palīdzība valstīm ar zemu ienākuma līmeni. Latvijas iedzīvotāji bieži brīnās: kā varam aizdot naudu vai citādi palīdzēt, ja mums pašiem līdz pilnībai vēl ir tāls ceļš ejams? Mēs paši turpinām saņemt finansiālu atbalstu no ES strukturālajiem fondiem. Tomēr, padomāsim! Ja mūs aicina palīdzēt valstīm, kur cilvēkiem vidējais ienākumu līmenis ir mazāks par 50 santīmiem dienā, tad salīdzinoši esam pat ļoti pārtikuši. Tam vajadzētu rosināt padomāt par mūsu pašnovērtējuma kritērijiem un izdarīt secinājumus.

Papildu informācijai – juris.kravalis@bank.lv
Jura Kravala un Gata Zommerovska foto

SADARBĪBA CEĻĀ UZ EIROPAS SAVIENĪBU

INGUNA KUPČA*
Ārējo sakaru pārvaldes
vecākā speciāliste

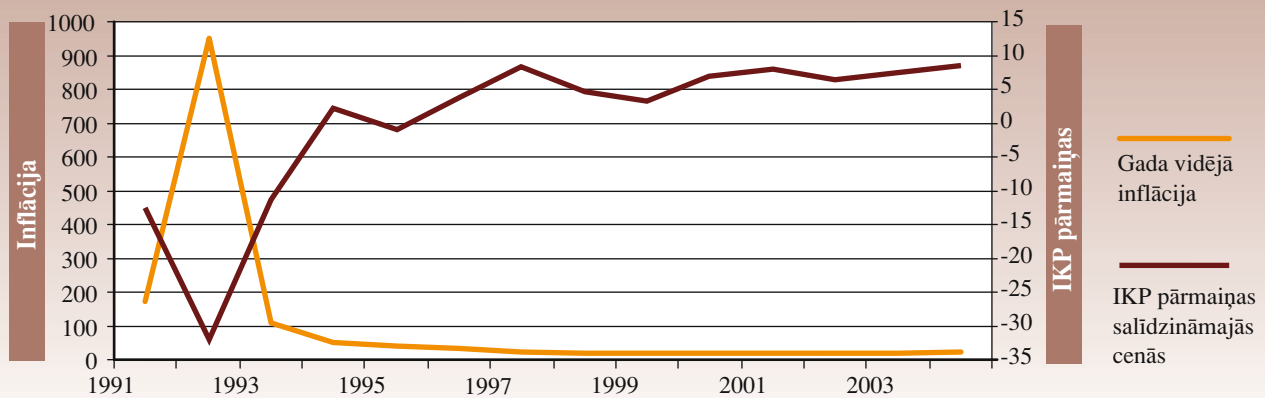
Latvija par SVF dalībvalsti kļuva 1992. gada maijā. Pašlaik Latvija ir sekmīgi pārveidojusi valsts ekonomisko sistēmu – no centrālas plānošanas uz tirgus ekonomiku – un kļuvusi par pilntiesīgu Eiropas Savienības (ES) dalībvalsti. SVF šajā procesā sniedza nenovērtējamu atbalstu.

Latvijas valsts sadarbības formas ar Valūtas fondu ir mainījušās, jo visu sadarbības laiku var sadalīt trīs posmos, un virsuzdevumi pakārtojās attiecīgajam attīstības līmenim. Pirmajā – no 1992. līdz 1993. gadam – notika Latvijas ekonomikas stabilizācija. Tad SVF ne tikai aktīvi sniedza palīdzību, bet nodrošināja arī finansiālu atbalstu. Otrajā – līdz 1999. gadam – notika ekonomikas pārstrukturizēšana un atjaunošana. Šajā posmā sadarbībā dominēja rezerves vienošanās par finansiālo līdzekļu piešķiršanu, kā arī tehniskā palīdzība. Kopš 2000. gada Latvijas prioritāte bija iestāšanās ES un attiecībās ar SVF Latvija pārgāja no sadarbības dažādu programmu ietvaros uz konsultācijām par ekonomikas attīstību. Paralēli samazinājās tehniskās palīdzības apjoms.

1. posms: Latvijas iespējas – straujas korekcijas ekonomikā

1992. gadā Latvijā darba vizītēs ieradās pirmās fonda misijas. Lai nodrošinātu nepārtrauktu SVF un Latvijas valsts institūciju sadarbību, Valūtas fonds nosūtīja uz Rīgu pastāvīgo pārstāvi. Dažu mēnešu laikā tika sagatavota pirmā sadarbības programma, kuru SVF valde Vašingtonā apstiprināja 1992. gada 14. septembrī. Attiecībā uz iespējamo ekonomisko reformu tempu bija skaidrs, ka Latvijai nav citas iespējas kā vien īstenot straujas korekcijas. Valsts šajā laikā saskārās ar ievērojamām problēmām – dramatisku ražošanas apjomu un faktisko ienākumu samazināšanos un hiperinflāciju. Programmas mērķis bija tautsaimniecības stabilizācija, vienlaikus uzsākot pāreju uz tirgus ekonomiku. Lai varētu apkarot inflāciju, valstij bija nepieciešama no rubļa zonas neatkarīga monetārā politika. Tas prasīja nacionālās naudas ieviešanu, un jau no 1992. gada 20. jūlija Latvijas rublis bija kļuvis par vienīgo oficiālo maksāšanas līdzekli. Jaunajai valstij bija nepieciešami savi resursi, tāpēc nodokļu politika bija ļoti svarīga programmas sastāvdaļa. Latvijas nacionālās valūtas rezervju izveidošanai SVF Latvijai piešķīra finansējumu 54,9 miljonu SDR apmērā. Valsts šos līdzekļus saņēma pakāpeniski. Saņemšanas kritērijs bija sekmīgi ieviesta ekonomisko reformu programma, par kuru valdība un Latvijas Banka bija vienojusies ar SVF. Nākamo naudas reformas fāzi Latvija sāka 1993. gada martā, kad nolēma pāriet no pagaidu naudas – Latvijas rubļa – uz latu. Sākotnēji lata kurss bija brīvi peldošs, un tikai 1994. gada februārī Latvijas Banka to fiksēja pret SVF norēķinu vienību SDR. Pēc gada pirmajai programmai sekoja nākamā – vienošanās par 22,9 miljonu SDR piešķiršanu. No šī aizdevuma valūtas rezervju nodrošināšanai Latvija

Inflācija un IKP pārmaiņas

izņēma tikai 40 procentus. Vienlaikus Latvija izmantoja arī aizņēmumu 45.8 miljonu SDR apjomā no Strukturālās pārkārtojumu kredītlīnijas, kas tika izveidota, lai atbalstītu pāreju uz tirgus ekonomiku bijušajās centrālās plānošanas ekonomikas valstīs.

2. posms: reformu programmas bez aizdevumu izmantošanas

Otrajā sadarbības posmā Latvija pārgāja uz programmām par rezerves vienošanos līdzekļu piešķiršanai. SVF eksperti sadarbībā ar Latvijas valsts institūcijām vienojās par veicamo ekonomisko reformu programmu un noteiktiem izpildes kritērijiem, taču valsts vienpusēji apņēmas neizmantot aizdevumu. Protams, ja Latvijai būtu radušās maksājumu bilances problēmas, valsts varētu nekavējoties saņemt SVF finansiālo atbalstu ar nosacījumu, ka iedzīvotāju ekonomisko reformu programma tiek īstenota. Tā kā tautsaimniecības stabilizācija un inflācijas apkarošana Latvijā bija noritējusi ļoti veiksmīgi, otrajā posmā programmu galvenais uzdevums bija stabilizēt valsts finanšu pozīciju un ieviest ekonomisko izaugsmi stimulējošas strukturālas reformas. Tās paredzēja banku sektora restrukturizāciju, valsts īpašuma privatizāciju, kā arī atbilstošas likumdošanas izstrādi. Šajā posmā sadarbība ar SVF kļuva ļoti cieša – fonda ekspertu misijas apmeklēja Latviju gandrīz katru ceturksni. Starplaikos tipiska sadarbības forma bija tehniskie vai analītiskie ziņojumi par dažādiem ekonomiskās politikas aspektiem, ko fonda darbinieki operatīvi sagatavoja pēc Latvijas amatpersonu lūguma. Būtiski pieauga SVF tehniskā palīdzība. To nodrošināja īpašas tehniskās palīdzības misijas, kā arī ilgtermiņa un īstermiņa eksperti. Viņi strādāja Latvijas Bankā un Finanšu ministrijā. Palīdzība fokusējās uz reformām banku un finanšu sektorā, stiprinot banku uzraudzību un

regulēšanu. Vairākus gadus Latvijas Bankā strādāja SVF konsultants kredītiestāžu uzraudzības jautājumos. Valdības finanšu jomā eksperti sniedza palīdzību Valsts kases izveidošanā, nodokļu politikas izstrādāšanā un nodokļu administrēšanas uzlabošanā.

Kaut gan Latvijas uzņēmēji savā saimnieciskajā darbībā pārorientējās uz tirgiem rietumos, tomēr 1998. gada augusta Krievijas finanšu krīze ietekmēja Latvijas ekonomiku, jo vairākas ražošanas nozares un dažu komercbanku darbība joprojām bija cieši saistīta ar Krievijas tirgu. Uz ekonomikas lejupslīdi valdība reaģēja, palielinot valsts budžeta deficītu. Tādējādi Latvijas budžeta deficīts pieauga no 1 procenta no iekšzemes kopprodukta 1998. gadā līdz 4 procentiem 1999. gadā. Tā rezultātā Latvijas sadarbības programma ar SVF zaudēja spēku, jo valsts nespēja nodrošināt fiskālo kritēriju izpildi. Tomēr posmā līdz 1999. gada beigām, kad Latvija vienojās ar SVF par jaunu programmu, sadarbība ar SVF turpinājās, ko nodrošināja regulāras misijas un fonda reģionālā pārstāvniecība.

3. posms: sadarbība ar SVF, sākot sarunas par iestāšanos ES

Latvijas ekonomika strauji atlaba no Krievijas krīzes sekām, un 1999. gada beigās Latvija saņēma uzaicinājumu sākt sarunas par iestāšanos ES. Valsts institūciju galvenais uzdevums bija sagatavot valsti integrācijai ES. Īstenojot nepieciešamās strukturālas reformas, pieauga ES tehniskās palīdzības nozīme. 2001. gada sākumā Latvija ar SVF vēl vienojās par programmu līdz 2002. gada decembrim. Sagatavojot un īstenojot to, viskarstākās diskusijas notika par valsts fiskālo politiku.

Kopš 2003. gada Latvija ar SVF sadarbojās tikai uzraudzības ietvaros, kas notiek tā sauktā IV panta

konsultāciju formā. SVF statūtu IV pants noteic, ka uzraudzība jāīsteno kā regulārs dialogs starp SVF darbiniekiem un fonda dalībvalstu oficiālajām institūcijām. Reizi gadā Valūtas fonda speciālisti apmeklē Latviju, analizē valsts makroekonomisko stāvokli un finanšu sektoru. Ar valsts institūciju un Latvijas Bankas amatpersonām, kā arī citu organizāciju, piemēram, komercbanku un nozaru asociāciju pārstāvjiem tiek apspriesta valsts ekonomiskā politika. Balstoties uz iegūto informāciju, fonda darbinieki sagatavo pārskatu par Latvijas ekonomisko situāciju un attīstības perspektīvām, ko apspriež SVF izpilddirektoru valdē. Pārskati kopā ar SVF valdes rekomendācijām un komentāriem ir pieejami gan SVF, gan Latvijas Bankas interneta mājas lapās.

Bez šīm konsultācijām SVF dalībvalstīs tiek īstenotas arī specializētas programmas kādas konkrētas sfēras pārraudzībā. 2001. gadā SVF kopā ar Pasaules Banku īstenoja Latvijas finanšu sektora stabilitātes novērtējuma programmu. 2003./2004. gadā SVF ekspertu sagatavotajā ziņojumā, izvērtējot Latvijas Bankas, Finanšu ministrijas, Valsts kases un Centrālās statistikas pārvaldes apkopoto statistiku, tika atzīts, ka kopumā Latvijas statistikas kvalitāte atbilst noteiktajiem standartiem.

* *Izmantots arī IMF Working Paper WP/03/241: Knobl A., Haas R. IMF and the Baltics: A Decade of Cooperation*

Papildu informācijai – inguna.kupca@bank.lv
Gata Zommerovska foto

SVF programmas Latvijā

Programma	Apstiprināšanas datums	Beigšanās vai anulēšanas datums	Piešķirtā summa (milj. SDR)	Izņemtā summa (milj. SDR)
Atbalsta vienošanās ¹	14.09.1992.	13.09.1993.	54.9	54.9
Aizdevums Tautsaimniecības struktūras pārveidei ²	15.12.1993.	14.03.1995.	45.8	45.8
Atbalsta vienošanās	15.12.1993.	14.03.1995.	22.9	9.2
Atbalsta vienošanās	21.04.1995.	20.05.1996.	27.5	-
Atbalsta vienošanās	24.05.1996.	23.08.1997.	30.0	-
Atbalsta vienošanās	10.10.1997.	09.04.1999.	33.0	-
Atbalsta vienošanās	10.12.1999.	09.04.2001.	33.0	-
Atbalsta vienošanās	20.04.2001.	19.12.2002.	33.0	-

¹ Stand-by Arrangement, SBA

² Systemic Transformation Facility, STF

LATVIJAS DALĪBA ZIEMEĻVALSTU UN BALTIJAS VALSTU GRUPĀ

INGUNA KUPČA

*Ārējo sakaru pārvaldes
vecākā speciāliste*

DAINIS GAŠPUTIS

*Ārējo sakaru pārvaldes
galvenais speciālists*

**Ikdienā visu SVF
operatīvo darbu
Vašingtonā veic
izpilddirektoru valde –
direktori pārstāv visas
184 valstis. Gada laikā
tiek apspriesti un
pieņemti lēmumi
gandrīz 300 dažādos
jautājumos.**

Izpilddirektoru valdē strādā 24 direktori, no kuriem tikai astoņi pārstāv atsevišķu SVF dalībvalsti. Vairumam valstu ekonomikas īpatsvars pasaulē nav nozīmīgs, tāpēc mazākās dalībvalstis ir apvienojušās grupās. Valstu izvirzītais izpilddirektors valdē pārstāv grupas intereses. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu (ZBV) grupā ietilpst Skandināvijas valstis – Dānija, Islande, Norvēģija, Somija, Zviedrija un Baltijas valstis – Igaunija, Latvija un Lietuva. Šīs grupas kopējā balss veido 3.51 procentu (t. sk., Latvijai – 0.07 procenti) no visām SVF balsīm. Var teikt, ka tas ir mazs īpatsvars, taču Valūtas fonda valdē lielākā daļa – 13 direktori – pārstāv valsti vai grupu, kuru balsu īpatsvars nepārsniedz 3.5 procentus.

Valstis grupā izstrādā un aizstāv kopēju pozīciju SVF izpilddirektoru valdē izskatāmajos jautājumos. Saskaņā ar pašlaik spēkā esošo kārtību, ZBV izvirza izpilddirektoru, ko ik pēc diviem gadiem rotācijas kārtībā maina. Valstij, kuras pārstāvis veic izpilddirektora pienākumus, jānodrošina grupas sadarbība ar izpilddirektora biroju un jāsaskaņo visu astoņu valstu pozīcija. Sadarbībā ar pārējām savas grupas valstīm koordinējošā valsts regulāri, atbilstoši SVF valdes darba kārtībai un ZBV interesēm, sagatavo saskaņojamo jautājumu sarakstu. Pirms attiecīgā jautājuma izskatīšanas valdes sēdē tā izstrādā grupas pozīcijas projektu, ko nosūta ZBV koordinatoriem – vairāk nekā 40 pilna laika dažādu amatu speciālistiem centrālajās bankās un finanšu ministrijās. Viņi, savukārt, izstrādā un saskaņo savas valsts pozīciju.

Latvijā koordinējošā institūcija ir Latvijas Banka. Tās uzdevums ir izstrādāt vienotu valsts viedokli, apspriežot to ar Finanšu ministriju, finanšu tirgus uzraudzības institūcijām u.c. pēc nepieciešamības. Tad Latvijas Banka veic izmaiņas ZBV pozīcijas projektā atbilstoši Latvijas interesēm. Viedokļa saskaņošanas process ir atklāts – visi komentāri tiek nosūtīti ne tikai koordinējošās valsts, bet arī visiem pārējiem procesā iesaistītajiem speciālistiem. Koordinējošās valsts uzdevums ir pārstrādāt projektu, lai tas atspoguļotu kopējo grupas viedokli. Izpilddirektoram šī saskaņotā pozīcija jau ir kā instrukcija, pēc kuras vadoties viņš pauž grupas valstu viedokli SVF valdē. Ir jautājumi, kuros katra valsts var nosūtīt savus komentārus tieši izpilddirektora birojam, informējot par to pārējās valstis. Koordinācijas darba metodes regulāri tiek apspriestas ikgadējās koordinātoru sanāksmēs. Par fundamentāliem sadarbības jautājumiem valstis vienojas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu monetārajā un finanšu komitejā.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs

SVF izpilddirektora darbu Vašingtonā nodrošina Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs (ZBVB). Tas ir kā logs, kas dod iespēju Ziemeļvalstu un Baltijas valstu

*ZBVB izpilddirektors Jons Solheims un
Ilmārs Rimšēvičs, LB prezidents.*

pārvaldes institūcijām un centrālajām bankām iesaistīties Valūtas fonda valdes lēmumu pieņemšanā, kā arī saņemt detalizētu aktuālo informāciju. Izpilddirektora vadībā birojā strādā visu astoņu valstu norīkoti pārstāvji atbilstoši ZBV grupā pieņemtajai rotācijas shēmai – izpilddirektora vietnieks, divi vecākie padomnieki, četri padomnieki. Šie darbinieki galvenokārt nāk no centrālajām bankām, jo tieši centrālās bankas ZBV ir koordinējošās institūcijas. Pašlaik ZBVB vada Norvēģijas pārstāvis Jons A. Solheims (*Jon A. Solheim*), viņa vietnieks ir Zviedrijas pārstāvis Dāvids Fareliuss (*David Farelius*). Latviju izpilddirektora padomnieka statusā pārstāv Jelena Zubkova no Latvijas Bankas.

Biroja galvenais uzdevums ir nodrošināt Ziemeļvalstu un Baltijas valstu iespēju ietekmēt SVF valdes lēmumus un piedalīties SVF politikas izstrādāšanā. Tā darbinieki analizē informāciju par valdē izskatāmajiem jautājumiem, noformulē savas valstu grupas viedokļus un aktīvi piedalās valdes sēdēs. Izpilddirektoram, kā jau teikts, valdē ir jāpaūz viedoklis, ko var atbalstīt visas vai lielākā daļa grupā esošo valstu. Līdz ar jautājumiem, kas ir SVF un Ziemeļvalstu un Baltijas valstu prioritāšu sarakstā, ZBVB akcentē arī to, lai Valūtas fonda uzraudzības darbs būtu vairāk vērsts uz finansiāli nestabilām, bet kopējā ekonomiskajā sistēmā nozīmīgām valstīm, kā arī reģionālo uzraudzību. Lielu uzmanību pievērš arī tām valstīm, kas no SVF aizņēmušās apjomīgus aizdevumus, kā arī valstīm, kurām Ziemeļvalstis sniedz palīdzību. Starp citu, jāatzīst, ka salīdzinājumā ar šo valstu nacionālo ienākumu tās ir visdāsnākie palīdzības sniedzēji pasaulē. Birojs uzsver nepieciešamību veicināt uzraudzības caurskatāmību, tāpēc mudina valstis publicēt SVF veikto novērtējumu. Arī korupcijas apkarošanā birojs ieņem stingru pozīciju.

Valdes sēdes par grupas valstu ekonomiku ir ZBVB prioritāte. Piemēram, kad tiek apspriesta Latvija, izpilddirektors vispirms valdē aizstāv Latvijas viedokli par SVF misijas ekspertu sagatavoto Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējumu un rekomendācijām. Valdes sēdē pārējie direktori arī izsaka savu viedokli par šo SVF slēdzienu. Informācija par diskusiju gaitu tiek apkopota un nosūtīta Latvijas valsts pārvaldes institūcijām. Šāda shēma attiecas arī uz citām valstīm.

ZBVB aktīvi uztur kontaktus arī ar citiem SVF izpilddirektoru birojiem. Tas palīdz apzināt citu valstu viedokļus un ir īpaši svarīgi, kad ZBVB plāno SVF valdē ierosināt kādu iniciatīvu vai viedokli un meklē sabiedrotus. Īpaši intensīvi kontakti veidojas starp ES valstīm. Lai koordinētu viedokļus, izveidota neformāla visu ES dalībvalstu sadarbības grupa. Savukārt, biroja sadarbība ar Valūtas fonda pastāvīgā personāla

departamentiem, kur gatavo analītiskos materiālus SVF valdes sēdēm, palīdz labāk orientēties izskatāmajā jautājumā, kā arī valdē spēcīgāk argumentēt savu viedokli.

ZBVB uzdevums ir nodrošināt arī atgriezenisko saiti, t.i., regulāri informēt mūsu grupas valstis par diskusiju rezultātiem valdes sēdēs, jautājumiem, kas radušies šo diskusiju laikā, citu valstu nostādnēm un citām aktualitātēm. Papildus ikdienas ziņojumiem divas reizes gadā biroja darbinieki sagatavo plašāku pārskatu par ZBV grupas darbību SVF, kuru apspriež Ziemeļvalstu un Baltijas valstu monetārā un finanšu komiteja. Pārskatu publicē visu grupas valstu centrālo banku interneta mājas lapās.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu monetārā un finanšu komiteja

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu monetārā un finanšu komiteja (ZBVMFK) ir augstākā lēmējinstiūcija šajā valstu grupā SVF jautājumos. Sēdes notiek divas reizes gadā. Starplaikā, ja rodas nepieciešamība saskaņot viedokļus un pieņemt lēmumus, tā var rīkot telekonferences. Komitejas sastāvā darbojas divi pārstāvji no katras valsts – centrālo banku viceprezidenti un atbilstoša līmeņa amatpersonas no finanšu ministrijas. Latviju komitejā pārstāv Latvijas Bankas prezidenta vietnieks Andris Ruselis un Finanšu ministrijas valsts sekretāres vietniece Inta Vasaraudze.

Komiteja lemj par valstu kopējo politiku SVF jautājumos, nosaka valstu viedokļu saskaņošanas principus un turpmākos uzdevumus koordinātoriem. Viena no komitejas darba prioritātēm ir laikus atpazīt šai valstu grupai svarīgus jautājumus, kā arī izstrādāt priekšlikumus, ko iekļauj SVF darba kārtībā. Tiek izstrādāta kopējā politika jautājumos, kas skar starptautisko finanšu arhitektūru un sistēmiski svarīgas valstis. Galvenā interešu sfēra ietver valstu uzraudzības politiku, finanšu krīžu novēršanu un atrisināšanu. Arvien lielāku nozīmi ieņem nabadzības novēršanas un izaugsmes programmas mazattīstītājās valstīs.

Komiteja rūpējas arī, lai sabiedrība tiktu informēta par SVF kontekstā aktuāliem jautājumiem un par valstu darbību šajā organizācijā, piemēram, ir noteikti dokumenti, kas regulāri jāpublicē katras valsts koordinējošās institūcijas interneta mājas lapā.

Papildu informācijai – inguna.kupca@bank.lv,
dainis.gaspuitis@bank.lv
Jura Kravaļa un Gata Zommerovska foto

EKONOMISKĀ DIPLOMĀTIJA VAI – KĀ PASAULI REDZ NO SVF BIROJA

INTERVIJA

JELENA ZUBKOVA jau divus gadus pārstāv Latviju Valūtas fondā un rudenī darbs Vašingtonā beigsies. Par pieredzi padomnieces amatā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupas birojā, par redzējumu uz pasauli un Latviju tajā sarunājāties aprīļa beigās, kad Latvijā strādāja kārtējā SVF misijas delegācija.

Tur ir savas īstenības, kas jāsaprot

Ko jums profesionāli devuši šie divi gadi?

Galvenais, esmu ieguvusi jaunu, unikālu pieredzi darbā starptautiskajā institūcijā un starptautisku redzējumu par ekonomiskiem notikumiem pasaulē. Šāda pieredze ne tikai paplašina redzesloku, tā ļauj padziļināt teorētiskās un praktiskās zināšanas ekonomikā. Esmu ieguvusi labāku izpratni par pašu Valūtas fondu, kā arī Pasaules Banku, citām starptautiskām institūcijām un šā brīža aktuālām tendencēm. Laiku Vašingtonā cenšos izmantot maksimāli, lai smeltos no SVF daudzu gadu desmitu laikā uzkrātās pieredzes. Piemēram, kādi ekonomiskie risinājumi ļauj valstij stabili un ilgspējīgi attīstīties; kādi ekonomiskās politikas lēmumi ir optimāli saistībā ar valsts attīstības līmeni; kādas reformas "strādā", kādas ne un kāpēc? Pieredze patiesi ir plaša, jo gandrīz katru no 184 dalībvalstīm SVF valdē izskata vismaz reizi gadā, bet daudzas valstis, kuras iesaistītas dažādās SVF programmās, pat biežāk. Man tā ir intelektuāli bagātinoša pieredze. Un vēl, darbs SVF ļāva man apgūt lietpratību, kā uzstāties starptautiskajā līmenī, kur katrs tavš vārds tiek fiksēts audioierakstos un ierakstos.

Vai bija kaut kas īpaši jāapgūst, lai strādātu Valūtas fondā?

Mana profesionālā dzīve līdz Vašingtonai koncentrējās Latvijas Bankā, kur biju iesaistīta monetārās politikas un finanšu sistēmas jautājumos. Šie jautājumi ir arī SVF uzmanības centrā. Strādājot Latvijas Bankā, man bija dotas arī plašas iespējas profesionāli izglītoties ārzemēs. Man ļoti noder šī pieredze un izglītība, jo, izstrādājot ekonomiskās politikas rekomendācijas, bieži vien ir jāatgriežas pie makroekonomisko likumsakarību pamatprincipiem. Piedevām, 15 gadus norisēs Latvijas ekonomikā bijušas ļoti bagātīgas, būtībā tā ir ekonomikas pārformēšanas vēsture. Tas man ļāva uzkrāt zināšanas, ko arī izmantoju darbā SVF, analizējot valstis, kas pašlaik iet cauri līdzīgam procesam vai gatavojas šādas reformas veikt.

Tas, ko man gan vajadzēja intensīvi apgūt, uzsākot darbu Vašingtonā, bija īpaša terminoloģija un formāla valoda, ko izmanto SVF dokumentos, kā arī spēja ikdienā uztvert un strādāt ar ļoti lielu informācijas apjomu. Ja runājam par tiešajiem pienākumiem, padomnieka darbā apmēram 70% aizņem valstu jautājumi un 30% ir vispārējie politiskie jautājumi. Neesmu saskaitījusi, bet aptuveni ar kādām 50 valstīm pa šo laiku esmu strādājusi. Darbs ir ļoti intensīvs. Piemēram, lai sagatavotu atzinumu par valsti, dotas vidēji divas dienas. Nesen apkopotajā statistikā ir redzams, ka

darbu apjoms šajos gados daudzkrāsojies. Ir periodi, kad nākas strādāt no rīta līdz vēlam vakaram, neraugoties uz darba stundām. Sākumā, protams, man gāja grūtāk - savu pirmo uzstāšanos gatavoju četras dienas... Nu tas iet daudz ātrāk. Iemācījos ātrāk aptvert informāciju un atrast galveno.

Divi gadi ir iss un vienlaikus gana garš laiks, strādājot šādā organizācijā. Kādi bija lielākie jautājumi, ko risināja Valūtas fondā?

Svarīgākais risks, kas šobrīd skar pasaules ekonomiku, no SVF viedokļa, ir saistīts ar nenoteiktību, kādā veidā atrisināsies finanšu plūsmu nesabalansētība pasaulē, proti, milzīgā ASV tekošā konta deficīta finansēšana ar lētiem aizņēmumiem no Āzijas tirgus dalībniekiem. Jautājums ir, vai šī situācija atrisināsies pakāpeniski vai arī krasi, krīzes veidā, strauji kritoties ASV dolāram un pieaugot procentu likmēm, kas savukārt negatīvi atsauksies uz vairākiem pasaules reģioniem. SVF uzsver pakāpeniskumu un uzskata, ka ASV, Āzijas un Eiropas valstīm nepieciešams rīkoties kopīgi, uzsverot: "Mēs, t.i., visas valstis, esam vienā laivā." Katram reģionam ir jāveic savs ieguldījums šo nesabalansētību samazināšanā – ASV ir jāveicina valsts un privātie uzkrājumi, Āzijas valstīm ir jāpalielina valūtas kursa elastība, bet Eiropai un Japānai jāveic strukturālas reformas, lai sekmētu ekonomiskā potenciāla pieaugumu. Otrs nozīmīgs jautājums ir fonda politika nabadzīgajās valstīs. SVF ir ļoti svarīga nozīme starptautiskās sabiedrības pūliņos samazināt nabadzību pasaulē. Par to liecina fakts, ka kreditori no visas pasaules, kuri finansē nabadzīgās valstis, uzmanīgi seko SVF rīcībai. Piemēram, ekonomiskā programma, ko atbalsta SVF, kalpo kā signāls kreditoriem un donoriem, ka valstī tiek īstenota ekonomiskās attīstības un nabadzības samazināšanas politika. Aktuāls jautājums šobrīd ir arī nabadzīgo valstu parāda tālāka piedošana, un SVF ir šo starptautisko diskusiju centrā.

Svarīgs virziens – izstrādāt tālāko SVF stratēģiju. Fonda galvenais uzdevums ir veicināt globālo finanšu stabilitāti. Tāda bija galvenā Bretonvudas vīzija pirms 60 gadiem, un šis uzdevums ir aktuāls arī šobrīd. Tomēr ekonomiskā vide kļuvusi komplicētāka, integrētāka, līdz ar to fonds uzmanību vairāk centrē uz sistēmiskiem jautājumiem. Attīstītas valstis, kurām tagad ir peldošie valūtas kursa režīmi un brīva pieeja privātajiem kapitāla tirgiem, vairs neaizņem no SVF un līdz ar to ir mazāk atkarīgas no tā ieteikumiem. Fonda kreditēšanas raksturs ir mainījies. Bretonvudas laikā, kad pastāvēja fiksēto valūtas kursu sistēma, SVF izsniedza īstermiņa aizdevumus īstermiņa maksājumu bilances problēmu risināšanai. Savukārt,

*Nacionālais
Otrā pasaules
kara memoriāls
Vašingtonā.*

pēdējie Valūtas fonda aizdevumi ir ilgtermiņa, liela apjoma un izsniegti mazam aizņēmēju skaitam. Šo tendenču ietekmē tiek domāts, kā īstenot Bretonvudas vīziju par SVF lomu šā brīža apstākļos.

Par saslīpēšanos un kopsaucēju

Lai astoņas valstis tiktu līdz kopējam viedoklim, droši vien jāiziet cauri vairākiem diskusiju "raundiem". Kas biežāk spēlē lomu – katras valsts ekonomiskais nozīmīgums vai personības, kuras risina sarunas?

Vairumā gadījumu kopsaucēja meklēšana nav saistīta ar pretēju viedokļu saduršanos, tā drīzāk ir viedokļu slīpēšana. Pretēji viedokļi vairāk saistīti ar mūsu valstu grupas iekšējām lietām, piemēram, valstu rotācija un pārstāvniecība direktora amatam. Šādā gadījumā, protams, no svara ir valsts ekonomiskais īpatsvars, jo tas nosaka šīs valsts balsu skaitu. Runājot par personībām, jāatzīmē, ka Ziemeļvalstu centrālajās bankās ir profesionāli, kas jau gadu desmitus strādā tikai ar fonda lietām, un šo personu viedoklim, protams, ir liels svars. Šiem profesionāliem ir institucionālā atmiņa par SVF jautājumiem. Baltijas valstīs šāda pieredze vēl tikai veidojas.

Kādas ir darba īpatnības, strādājot starptautiskajā institūcijā un daudznacionālā vidē?

Kā jau minēju, uzstājoties SVF valdē un dokumentos, tiek lietota formāla, diplomātiska valoda. Sākumā klausījos, kā to dara citi. Svarīgi ir ne tikai kritizēt, bet arī atzīt valsts sasniegumus. Pareizāk ir koncentrēties nevis uz negatīvo, bet celiem, kā to novērst, tas, ko sauc par konstruktīvo kritiku. Piemēram, tīri teorētiski ņemot, atzinumu "valsts pārvalde ir korumpēta un līdzekļi tiek neveiksmīgi izsaimniekoti" var pateikt "valstī ir jāveic institucionālās reformas, lai uzlabotu valsts pārvaldes efektivitāti un apkarotu korupciju". Otrkārt, ir svarīgi apzināties attiecīgās valsts kapacitāti. Pirms no nabadzīgas valsts gaidīt nopietnus uzlabojumus, Valūtas fonds vai Pasaules Banka tai sniedz tehnisko palīdzību. Svarīgi apzināties arī valsts politisko sistēmu, kura bieži vien ierobežo liberālo ekonomisko reformu iespēju. Šādas situācijas ir, piemēram, valstīs ar autoritāro varu vai arī demokrātiskās valstīs, kur parlamenta vairākums neatbalsta reformas. Tie ir "politiskas ekonomikas" faktori, kuri ir ārpus SVF kompetences.

Latvijas Bankas padomē un valdē (2005. gada marts – maijs)

● Latvijas Bankas padome 2005. gada 19. martā apstiprināja **Latvijas Bankas 2004. gada pārskatu**, kā arī pieņēma lēmumu par peļņas sadali. Latvijas Bankas 2004. gada peļņa bija 3 289 tūkst. latu.

● Latvijas Bankas padome apstiprināja "**Parādnieku reģistra noteikumus**" jaunā redakcijā. Svarīgākā pārmaiņa noteikumos ir Parādnieku reģistra dalībnieku loka paplašināšana. Proti, tajā saskaņā ar izmaiņām "Kreditēstāžu likumā" un "Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā" iekļautas arī banku meitassabiedrības (lizinga un faktoringa sabiedrības), kas sniedz ar kredītrisku saistītus finanšu pakalpojumus, kā arī apdrošinātāji, kuriem ir tiesības veikt apdrošināšanu Latvijas Republikā. Tātad Parādnieku reģistrs saturēs informāciju arī par tiem finanšu saistību veidiem, kas saistīti ar jauno dalībnieku pamatdarbību – lizingu, faktoringu un apdrošināšanas pakalpojumiem. "Parādnieku reģistra noteikumu" jaunā redakcija stāsies spēkā 2005. gada 1. septembrī.

● Latvijas Bankas padome veica grozījumus "**Elektroniskās naudas izlaišanas un apkalpošanas noteikumos**" (spēkā no 01.04.2005.) atbilstoši grozījumiem "Kreditēstāžu likumā".

● Latvijas Bankas padome 2005. gadā arī pēc 19. maija sēdes nolēma **nemainīt** refinansēšanas, banku noguldījumu Latvijas Bankā un lombarda kredīta procentu likmes. Nemainīta paliek arī banku obligāto rezervju norma. Lēmums balstīts uz šādiem apsvērumiem par tautsaimniecības attīstību: inflācija saglabājas augstāka par prognozēto, un, neveicot konkrētus pasākumus tās mazināšanai, Latvijas ekonomikas izaugsme salīdzinājumā ar pagājušo gadu var palēnināties; joprojām straujā kredītešanas attīstība uztur augstā līmenī iekšzemes pieprasījumu, kas neļauj būtiski mazināties inflācijai un augstajam Latvijas tekošā konta deficitam. Latvijas Bankas noteiktā banku obligāto rezervju norma ir 4%. Jāapzinās, ka pēc lata piesaistes eiro un Latvijas pievienošanās Valūtas kursa mehānismam II monetārās politikas instrumentu loma un efektivitāte ir būtiski mazinājusies, bet nepieciešamības gadījumā Latvijas Banka joprojām ir gatava iespēju robežās rīkoties, lai veicinātu sabalansētu tautsaimniecības attīstību.

● Latvijas Bankas padome veica grozījumus "**Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumos**". Šis lēmums pieņemts saistībā ar Latvijas valsts vērtspapīru sākotnējā tirgus, procentu ienākuma izmaksas un dzēšanas reorganizāciju, un tas stāsies spēkā vienlaikus ar tādu Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumu stāšanos spēkā, kuri regulēs Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izlaišanas kārtību. Šie noteikumi regulē Latvijas Bankas izveidotās vērtspapīru norēķinu sistēmas darbību un ir saistoši tikai tiem sistēmas dalībniekiem, kuri ir brīvprātīgi noslēguši līgumu ar Latvijas Banku "Par dalību Latvijas Bankas organizētajā vērtspapīru norēķinu sistēmā".

Papildu informācija – no preses sekretāra Mārtiņa Grāviša
(Martins.Gravitis@bank.lv)

(turpinājums no 11. lpp)

Kas attiecas uz ikdienas koleģiālām attiecībām fondā, man nav bijusi vajadzīga piepūle vai īpašas rakstura iezīmes. Kopumā SVF strādā vairāk nekā divarpus tūkstoši darbinieku no 140 valstīm. Mēs, "rotējošie", sēžam uz vietas Vašingtonas birojā un esam mazākumā. Vairums ir pastāvīgi strādājošie, kuri brauc misijās uz valstīm, pēta tur ekonomisko situāciju. Viņi, protams, sastopas ar daudzām nacionālām īpatnībām. Savukārt, pašā SVF šīs nacionālās mentalitātes atšķirības es pārāk neizjūtu. Vairums, 80 procenti, Valūtas fondā strādājošo ekonomistu ir ieguvuši augstāko izglītību ASV universitātēs, pārējie – lielākoties Rietumeiropas universitātēs. Līdz ar to šiem darbiniekiem, vai tie būtu no ASV, Āfrikas vai Tuvajiem Austrumiem, ir līdzīgi uzskati, kādā veidā ir sasniedzams ekonomiskais pieaugums un stabilitāte pasaulē, – kopīgs mērķis apvieno šos SVF darbiniekus. Turklāt organizācija ir diezgan formāla un darba vidē ir pieņemtas noteiktas normas, tai skaitā, gērbties lietišķā kostīmā, nav pieņemts runāt par lietām, kas neattiecas uz darbu. Tomēr mājās (es domāju šeit, Amerikā) dažādu tautību pārstāvji saglabā savas tradīcijas, pat ja viņi 20 gadus ir nodzīvojuši ASV – mājas iekārta, apģērbs un ēdieni bieži vien ir nacionālie.

Uzskatu – esmu ieguvēja

Vai, nokāpjot no globālā "torņa" tur, Vašingtonā, šeit, Latvijā, nešķitis par šauru?

Zināmā mērā tā ir. Tomēr, izvērtējot šo laiku kopumā, uzskatu, esmu ieguvēja kā profesionāli, tā personiski. Darbs SVF valdē ļauj man iegūt vispārējo izpratni par notiekošo, tendencēm un Latvijas vietu pasaulē, strādājot Latvijā, savukārt, ir laiks un iespēja kļūt par speciālistu noteiktā jautājumā. SVF ir unikāla vieta, kur dažādu valstu pieredze ir viegli pieejama un salīdzināma, un, domāju, šāda pieredze šobrīd ir noderīga arī Latvijas Bankai. Pēc darba Vašingtonā plānoju atgriezties Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldē un izmantot iegūtās zināšanas par citu valstu pieredzi šeit uz vietas. Par personisko ieguvumu uzskatu arī to, ka tagad labāk saprotu citu nāciju un reliģiju pārstāvošu cilvēku uzskatus.

Intervēja Helga Lizīna-Balode

Gata Zommerovska foto

LATVIJAS BANKA

K. VALDEMĀRA IELĀ 2A • RĪGĀ, LV-1050 • TĀLRUNIS: 702 2300 • FAKSS: 702 2420
E-PASTS: INFO@BANK.LV • HTTP://WWW.BANK.LV

© LATVIJAS BANKA, 2005

Pārpublicējot obligāta avota norāde. Reģistrācijas apliecība Nr. 1947